

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

GACIĆ czy nie gacić?

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Zbliża się wiosna, więc GACENIE, czyli ‘ocieplenie domu przez opatrywanie ścian mchem, słomą, liśćmi’, możemy sobie darować?. Czasownik GACIĆ nie pochodzi od rzeczownika GACIE – ani też GACIE nie pochodzą od GACENIA. Oba wyrazy mają jednak wspólnego przodka, prastłowiański czasownik *gatiti o znaczeniu ‘okładać, osłaniać coś’. W najdawniejszych czasach GACIŁO się nie tylko domy: GACIĆ oznaczało przede wszystkim ‘okładać, osłaniać gałęziami, chrustem, słomą groblę przez mokradła’. Żeby przedostać się przez bagna, mokradła, tereny grząskie i podmokłe, trzeba było wybadać grunt i wytyczyć drogę. Gdy już to zrobiono, budowano taką drogę (którą dziś nazwalibyśmy „przejściem niespełniającym wymogów bezpieczeństwa”), z początku usypując groblę, potem już tylko rzucając pnie i gałęzie, a na nie chrust, czasem dodatkowo słomę, by umożliwić przejazd końmi – tak, by nie zapadały się w grząskim gruncie. Taka OGACONA droga była to GAC. Przez podobieństwo czynności (okładanie chrustem, słomą) przeniesiono z czasem znaczenie czasownika GACIĆ z ‘gacenia drogi’ na ‘gacenie domu’, a także rozszerzono znaczenie rzeczownika GAC – od ‘ogaconej drogi’ do ‘materiału do gacenia domu’.